

Õiguskantsleri Kantselei

Vootele Voit
Eesti Relvaomanike Liit
info@relvaomanikud.ee

Teie 22.01.2024 nr

Meie 22.02.2024 nr 14-5/240296/2401154

Vastus pöördumisele

Pöördusite õiguskantsleri poole sooviga hinnata Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) tegevust relvalubade väljastamisel. Leiaste, et PPA relvagrupi ametnike omavoliline käitumine relvaloa taotluste menetlemisel on vastuolus põhiseaduse §-dega 3 ja 32 lg 3.

Õiguskantsleri ülesanded ja nende täitmine on kehtestatud põhiseaduse ning seadustega. Ülesannete hulka ei kuulu seaduste, sh relvaseaduse sätete kohta õiguslaste selgituste andmine. Tegite õigesti, kui pöördusite neis küsimustes Siseministeeriumi poole, kelle pädevuses ongi relvaseaduse sätete ja nende rakendamise kohta selgitusi jagada (vt [märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) § 3).

Õiguskantsleril pole põhiseaduslikku õigust õigusakte tühistada ega muuta. Juhul, kui õiguskantsler leiab, et seadus või määrus on põhiseadusega vastuolus, teeb ta akti vastu võtnud organile ettepaneku viia see põhiseadusega kooskõlla. Relvaseaduse põhiseaduspärasuses meil hetkel siiski põhjust kahelda ei ole. Seadus pole põhiseadusega vastuolus, kui seda on võimalik põhiseaduspäraselt rakendada. Ka Teie pöördumisest ei ilmne asjaolusid, mis seaks kahtluse alla mõne konkreetse relvaseaduse sätte põhiseadusele vastavuse. Peate probleemseks hoopis seda, kuidas PPA ametnikud seadust tõlgendavad ja rakendavad.

Mõistame Teie muret ning oleme teadlikud sellest, et mõned relvaomanikud ja relvaloa taotlejad ei ole viimasel ajal olnud rahul PPA tegevusega relvaloa andmise ja pikendamise otsustamisel. See on tulnud välja mitmest õiguskantslerile laekunud avaldusest, samuti leidnud kajastamist meedias. Avalduste lahendamise käigus oleme muu hulgas korduvalt suhelnud PPA vastutavate ametnikega, kes on kinnitanud, et PPA lähtub relva(soetamis)lubade menetlemisel kehtivatest õigusnormidest. Samas on PPA lubanud edaspidi võimalusel senisest enam inimestele vastu tulla formaalsete menetlustakistuste korral, näiteks olukorras, mil relvaloa pikendamisel on taotluse esitamisega mõnevõrra hiljaks jäänud.

Relvaseaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades relvaseaduse erisusi ([relvaseaduse](#) § 1 lõige 1¹). Haldusorganil on mitte ainult õigus, aga ka kohustus juhendada haldusmenetluse läbiviimisel haldusmenetluse seaduse normidest. Muu hulgas tähendab see vajadust kasutada konkreetsetes menetluses välja selgitatud asjaolude põhjal kaalutusõigust ([haldusmenetluse seaduse](#) § 4).

Relvaloa taotluste lahendamisel on PPA-l kui pädeval haldusorganil õigus ja kohustus selgitada välja kõik konkreetses asjas tähtsust omavad asjaolud ning teha nende pinnalt põhjendatud otsus (anda välja haldusakt) relvaloa väljastamiseks või sellest keeldumiseks.

Seadus ei luba õiguskantsleril konkreetsesse haldusmenetlusse sekkuda. Ta ei saa vastuvõetud haldusakti tühistada ega muuta. Seetõttu oleme õiguskantsleri poole pöördunud inimestele alati selgitanud eelkõige seda, kuidas nad kõige kiiremini ja tõhusamalt saavad oma õigusi kaitsta. Haldusorgani otsusega mittenoostumisel on võimalik esitada otsuse peale vaie või teha kaebus halduskohtule. Seda ka juhul, kui relvaloa taotleja leiab, et loa väljastamisest keeldumisel on tuginetud ebaõigele või lausa seaduses sätestamata õiguslikule alusele. Õiguskantsleril, erinevalt näiteks kohtust, puudub pädevus (isegi seaduse- või hea halduse tava rikkumise tuvastamise korral) kontrollitavale asutusele siduva ettekirjutuse tegemiseks.

Eeltoodud põhjustel ei ole võimalik abstraktselt hinnata PPA tegevust relvalubade väljastamise otsustamisel. Selline analüüs ei aitaks kokkuvõttes inimesi konkreetses menetluses, sest iga relvaseaduse alusel toimetatav haldusmenetlus on ainulaadne. Lisaks relvaloa omaniku või taotleja isikuomadustele tuleb menetluse käigus tuvastada ja igakülgsest hinnata (kaaluda) väga erinevaid asjaolusid. Seda saab seaduses nõutava põhjalikkusega teha vaid Politsei- ja Piirivalveamet, kellele on selleks seadusega antud vastav pädevus ja võimalused.

Vastuvõetud haldusakti tühistamise õigus on halduskohtul. Kohus on pädev hindama konkreetse haldusakti, aga vajadusel ka sellega seotud haldusmenetluse läbi viinud asutuse (ametniku) tegevuse õiguspärasust. Jõustunud kohtuotsused on kõigile täitmiseks kohustuslikud, seega saab eelkõige kohtupraktika kaudu kontrollida ja vajadusel korrigeerida ka PPA ametnike tegevust relvaloa taotluste lahendamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Marju Agarmaa
õiguskorra kaitse osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel